

Lou Ye

Ustabilitet er den stabile faktor hos kinesiske Lou Ye – på tværs af genrer er det identitetens fluktuerende natur, der sættes under lup

Lou Ye blev født i Shanghai i 1965 ud af en familie af teater-artister. Kunstnergarde-rober og omklædningsrum var hans barn-doms legeplads, hvilket måske kan være med til at forklare hans interesse for rolleskift og diffuse persontransformationer. Hvorom alting er, så er det tematiseringen af identitetsmæssig ustabilitet, der er den stabile faktor i et *œuvre* på foreløbig fire film, der i øvrigt spænder genremæssigt vidt – fra politisk-historisk drama til stileret urbant drømmespil.

Med sin seneste film, *Purple Butterfly* (*Zi hudie*, 2003), der blev udvalgt til deltagelse i hovedkonkurrencen i Cannes, leverer Lou Ye en billedskøn og dramatisk hyldest til fødebyen Shanghai og dens turbulente historie. Filmen skildrer byen op gennem 1930'erne, da Shanghai var under japansk besættelse.

Kan *Purple Butterfly* således godt siges at have karakter af national-epos, er det til gengæld ikke af en type, man er vant til at se kinesiske instruktører lave. Lou Ye hører til den såkaldt sjette generation af instruktører i Kina, som sædvanligvis ikke begiver sig ud i historiske dramaer. Og hvor femte generation gjorde det til en skik at bruge familiedynastier som allegorisk fikspunkt, når de skulle skildre folkets historiske trængsler, gør Lou Ye det til en dyd at fokusere på individet – og ikke mindst på foranderligheden af individets identitet. Karaktererne i *Purple Butterfly* påvirkes konstant af tid og sted, og vi forstår, at i en periode med anarkistiske tilstande og

usikkerhed kan selv elskende komme til at nære mistro til hinanden. Hvis politik og kærlighed på nogen måde kan siges at udgøre en god cocktail her, så er det af typen med en benzinvædet klud i flaskehalsen.

På historiens store scene. *Purple Butterfly* starter i Manchuriet i 1928. Den unge kineserinde Cynthia (spillet af stjernen Zhang Ziyi fra bl.a. *House of Flying Daggers*) og japaneren Itami forelsker sig, men rives fra hinanden, da Itamis militærindkaldelse kommer. Senere bliver Cynthias bror dræbt af en japansk aktivist, og Cynthia tager til Shanghai og slutter sig dér – under en ny identitet – til oprørsgruppen Lilla Sommerfugl, der op gennem 30'erne tager kampen op med den japanske besættelsesmagt.

Skæbnen vil, at oprørsgruppen planlægger at likvidere den japanske efterretnings-tjenestes Shanghai-leder, bedst som Itami kommer til byen for at hjælpe selv samme leder med at opspore og nedkæmpe kinesiske modstandsfolk. Endnu mere kompliceret bliver det, da en uskyldig mand, Situ, bliver forvekslet med den lejemorder, undergrundsbevægelsen venter på. På dette sted i filmen opruller Lou Ye en bjergtagende krydsilds-sekvens på byens togstation. Skudsalverne flyger ukontrollabelt, og ved et uheld dør Situs kærester her for Cynthias kugler. Situ tages til fange af japanerne og udsættes for langvarig, ubønhørlig tortur.

Imens møder Itami sin gamle flamme



Purple Butterfly (Zi hudie, 2003)

igen. Men deres forhold er uklart nu; tiltrækning og mistillid holder hinanden i ave, fortidige minder og indbyrdes konkurrence vikles ind i større spørgsmål om nationalitet, familieforhold, patriotisme og personlig overbevisning. Det er figurer, der slår revner, mander sig op, bygger nye facader, længes og krakelerer på ny.

Filmen har ikke noget soleklart tematisk fokus, og Lou Yes alt andet end lineære fortællestil, der lader et utal af interessante skæbner krydse hinanden, gør ofte filmen svær at følge. Men man må tage hatten af for, at han i sin skildring af en smertelig periode i Kinas historie fastholder blikket for den personlige historie. Han skildrer ikke præfabrikerede aktanter, men komplekse individer, der uden reelle valgmuligheder bliver trukket ind på historiens store scene.

Etnografi til tiden. En af de mest mindeværdige detaljer i *Purple Butterfly* er en langstrakt serie nærbilleder af kinesiske krigsofres munde, der udstøder rasende, tavse skrig. Lyden er fjernet, og med den effekt rammer Lou Ye en følelse af eksistentiel angst og smerte, der både motivisk og i emotionel slagkraft giver mindelser om Munchs berømte *Skriget*.

Koblingen er næppe tilfældig, for Lou Ye startede sin karriere med at studere malerkunst, inden han på filmakademiet i Beijing blev inspireret af især den europæiske modernismes film.

Holdet bag Lou Yes afgangsprøve, spillefilmen *Weekend Lover* (*Zhou mo qing ren*, 1994), var i øvrigt det yngste i kinesisk films historie, og tematisk kan projektet ses som en forløber for sjettegenerationsfilmene. *Weekend Lover* skildrer tilværelsen

for en gruppe unge i Shanghais 80'ere og tidlige 90'ere – nutidige byindivider fulde af energi og utilfredshed med tingenes tilstand. Filmen ligner på visse punkter et etnografisk samtidsstudie, men filmen kaster også et kritisk blik på traditionel konfuciansk seksualmoral.

Pengemangel gjorde herefter, at Lou Ye havde svært ved at få egne filmprojekter op at stå, og i 1995 gik han derfor over til tv-mediet. Blandt andet stod han som producer på den meget roste serie *Super City*, hvortil ti af hans generationskolleger lavede hver et afsnit. Hans egen tv-film *Don't Be Young* fra samme år er et mystisk psykodrama båret af de non-narrative ekspressionistiske indfald, der skulle blive hans letgenkendelige signatur på de senere produktioner.

Havfruer og dobbeltgængere. Lou Ye grundlagde med sin Dream Factory i 1998 et af Kinas første uafhængige produktionsselskaber. Selskabets første produktion, *Suzhou River* (*Suzhou he*, 2000), der er en sælsom blanding af drømmespil og en naturlig, neonbelyst kærlighedstragedie, skaffede Lou Ye en pris ved filmfestivalen i Rotterdam i 2000.

Filmen foregår i og omkring Suzhou-floden, der skærer gennem Shanghai fra vest til øst og munder ud i havet. Miljøet omkring floden er indfanget med rystet håndholdt kamera, der sine steder giver mindelser om impressionistiske malerier. Fortælleren er en freelance-videofotograf, der også på det emotionelle plan har svært ved at se andre som andet end udflydende, flygtige motiver. Tingene ændrer sig dog i nogen grad, da han møder det unge motorcykelbud Mardar og hører om dennes sørgelige kærlighedshistorie.

Mardar har været løst involveret i kidnapningen af en ung kvinde, Moudan, som

han endte med at forelske sig i. Da Moudan opdagede hans dobbeltrolle, meddelte hun, at hun ville komme tilbage og hjemsøge ham i skikkelse af en havfrue – og sprang prompte i Suzhou-floden. Mardar røg i fængsel i tre år, og da han kom ud, søgte han vidt og bredt efter hende i håb om at finde hende i live. Sluttelig fandt han en tro kopi i skikkelse af pigen Meimei (begge kvinderoller spilles af samme skuespillerinde, Xun Zhou), der optræder hver aften på en natklub – i et stort akvarium og iført havfruekostume. Er det hende? Og hvis ikke: Kunne man ikke lade som om?

Der er åbenlys inspiration fra Hitchcocks *Vertigo* (1958) i Lou Yes melankolske skildring af tab og dobbeltgænger-besættelse, ligesom der er tydelige Bernard Herrmann-lån i tyske Jörg Lembergs *score* og solide stænk H.C. Andersen-symbolik kitet ind i fortællingen. Med mulig reference til Robert Montgomerys subjektivt filmede *Lady in the Lake* fra 1947 er hele scener tilmed skildret gennem videofotografens linse. Nej, Lou Ye hører bestemt ikke til i departementet for statiske panoramabilleder, rismarker og feudal resignation.

At *Suzhou River* undgår at ende som ren stil og staffage, hænger meget sammen med det miljøbillede, der tegnes sideløbende med det kryptiske skæbnedrama. Til forskel fra de overdådige billeder, der vanligvis indgår i film fra Shanghai, viser *Suzhou River* skyggesiderne og forfaldet. De nervøst klippede, stemningsmættede sekvenser fra Shanghais grågrønne kajer myldrer med arbejdsløse, selvmordere og lovløse forretningsfolk, ligesom kidnapning, mord og hor hører til dagens orden.

Med sine to seneste film, *Suzhou River* og *Purple Butterfly*, har Lou Ye markeret sig som en af sin generations mest mediebevindte instruktører. Han udfordrer traditionelle fortællestrukturer og udviser

en respektindgydende modvilje mod at undervurdere tilskueren. Det skal blive spændende at se, om han på et tidspunkt laver en film, der rører hjertet lige så meget som hjernen.

Jing Nie

(Oversat af redaktionen)

Filmografi

- 1994 Zhou mo qing ren/Weekend Lover
- 1995 Wei qing shao nu/Her Careless Young Love
- 2000 Suzhou he/Suzhou River
- 2003 Zi hudie/Purple Butterfly